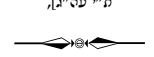

מסורת הש"ס

(א) ס"א רב אסי, (ב) ונחמיס קינ; (ג) [נקמן כד.], (ד) [נקמן כד: נא: קדושין יב: ב"ק קיד:]; (ה) [מוס' פ"ב]; (ו) קדושין י: ב"ב קלה, (ז) [לנחמה דפריך טעמא דליכא עדים הא איכא עדים מתקרא ומאי פריך אי מתקרא לנחמה, ת"י ע"ג], (ח) [וי"ל דמחמת השבאים לא אימסרו דהא איינו אמו בתר דשרינאו אלב הכא מחמת גבא הקול מקמי שריוטא דידאי איכא למשרינאו וז"פ טעמא דלא אמו עדים הא אמו עדים שס עדים מלפני היתיר. ת"י שריג], (ט) [לפניו שס דרשי" לא מנא ועי' מוס' שס ד"ה אס הקלט וכו' תבין דבר זה בשם ים מפרשים], (י) [ולמלא דמיד מעיקרא דעדי שצויה ניחא דהוי ספק פסיקא ספק אס נשתיא אס לאו ואת"ל נשתיא ספק לא טעמא ונשתיא איש ליכא אלא חדא פסיקא. ת"י ע"ג].

תורה אור השלם

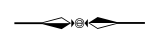
- יש ר'צה ראייתי תחת השמש בשגגה ש"צא מלפני השליטי:

קהלת ה

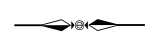
גליון הש"ס

נבי' שרינאו סוף עול אורו שריננה. עיין ב"ב קמט ע"א מדיק דר בר ממי. שבת קמז ע"א מדיק ואתרי על: תוס' ד"ה אית ליה. אע"ג דרב המנונא איירי בפניי עיין יבמות קטז ע"ב מדי' בלחמה שעה:

מוסף רש"י

דבשבויה הקילו. דסיפקא נעלמה הו' ב"ק (דף:) שריננה. ר' מנחם להשא לנהיט (ושב"ס ב"ב קה). עדים בצד אסתן. רוח לפותי ואן גלים ומעידים, ותאסר. תנאים (קדושין יב:).

תוספות רי"ד

דתרי ותרי הן ספיקא דאורייתא ובספיקא דאורייתא לא אוליקן בתר חזקה אלא האב עליה באשם תלוי קאי אמר (ר"פ) [אבין] תרבעא בע"א אומר נתקדשה וע"א אומר לא נתקדשה תרווייהו בפנייה קמסהי והאי דאמר נתקדשה הו"ל דאמר דבריו של א' במקום שנים ופי' לאו במחזקת לפנינו מהא א"א מיירי. דאי' כה שצורך להכשית ודער שזומר לא נתגרשה בלא הכחשה נמי אינו נאמן ע"א בגירושין ואפי' לאבי דאמר ע"א נאמן באיסורין ואפילו באשה ה"מ לאסור כגון אשתו וניתה בע"א כפי' האומר [קדושין טו ע"ש] דאביי אמר ע"א נאמן בכל איסורין שבתורה ורבא אמר אין דבר שבערה פחות משנים. ודוקא לאיסור היה אומר אביי דע"א נאמן אבל מי שיאמר שיהא ע"א נאמן לומר נתגרשה ולהוציאה מחזקת א"א דדוקא במת בעלך האמינו חכמים ע"א משום דמילתא דעבידי לגלוי לא משקרא והיא גופא דייקא ומנסבא. ומתוך חומר שהחמרת עליה בסופה הקלת עליה מתחלתא אבל בגירושין לא מהימן. עיין בהאשה רבה. ולא מתוקמא אלא באשה הבאה ממזרה"י שלא ידענו מי היא ובאים אלה השנים ומעידים עליה כי א"א היתה אלא ש'א' אומר נתגרשה

האשה שנתארמלה

תרווייהו כפנויה קמסהי. לדברי שניהם עד עכשיו בחזקת פנויה היתה [קודם שנתקדשה]: **איפוך**. ברישא תני אס ניסת תלא וסיפא אס ניסת לא תלא: **דמגרשי בלנעא**. ואפילו הכי לנחמה לא תנשא

משום לזות שפתיס: **ארישא**. אס משניסת בלו עדים שהיתה אשת

איש והיא ניסת על פי עצמה שאמרה גרושה אני: **אסיפא**. אנשציתי וטהורה אני והתירוה לינשא ואח"כ בלו עדים שנשצית: **בשצויה** הקילו. נחששא בעלמה הוא דאיכא שמה נצעלה לעובד כוכבים ונפסלה לכהונה: דרבי **המנונא**. דלמר האשה שאמרה לצועלה גירשתי נלמנת הלכך הא דלמרה גרושה אני מהימנא: ויש לי עדים. שהיו עמי תמיד שלא נתיחדתי עם עובד כוכבים: **ואח"כ בלו עדים**. שנצית דחשתא לאו הפה שאסר הוא אפי' הכי לא תלא: **אפי' יש לה כמה בנים**. מן הכהן הוה שנשאה: **דאסיין לנשרדעא**. להפדותן: **אוקמינוו לשצויינהו אנראי**. שלא יצואו לפני ב"ד ולא ידעו ב"ד שהן שצויות אלא ע"פ עמנן ויחירוס: **בנן דמורין אינון**. בנות אלס גדול ובעל הוראה הוא שידעו לעשות כן: **לרב שמן**. כחם היס: **איטפל בקרוצותין**. שא לא יאכל **בסדי צמדינא** היס. שראו שנשצו ודלמא אמו לקמן למחר וליומא אחרון לאחר שתנשא: **השסא מיסא לא איסנהו**. קודם נישואין ומשום דלמא אמו לא אסרינן לה **שתמא: עדים בלא אסנא**. בלא לפון. [מלפון וזה יאמה (איזב לו) מתרגס מנאליסתנאן]: **ותאסר**. בלמה הא [לא] אמו קודם נישואין: מתנ'

י'אבל ארישא לא לימא בדרב המנונא בדרב המנונא לית ליה דרב המנונא לא דכולי אית ליה דרב המנונא ומאן דמתני לה אסיפא לית ליה דרב המנונא לא דכולי עלמא אית להו דרב המנונא והכא בהא קמיפלגי דמר סבר כי איתמר דרב המנונא בפניו י'אבל שלא בפניו מעיזה ומר סבר שלא בפניו נמי אינה מעיזה: ואם משנשאת באו עדים וכו': אמר אבוה דשמואל לא נשאת נשאת ממש אלא יכיוון שהתירוה לינשא אע"פ שלא נשאת והא לא תצא קתני לא תצא מהתירה הראשון ס'ת"ר אמרה י'נשביתי וטהורה אני ויש לי עדים שטהורה אני אין אומרים נמתין עד שיבאו עדים אלא מתירין אותה מיד התירוה לינשא ואחר כך באו עדים ואמרו לא ידענו הרי זו לא תצא ה'ואם באו עדי טומאה אפי' יש לה כמה בנים תצא הני שבויתא דאתיין לנהרדעא אותיב אבוה דשמואל נטורי בהדייהו א"ל שמואל ועד האינדא מאן נשריניהו א"ל אילו בנתך הווין מי הוית מזולז בהו כולי האי הואי י'כשגגה שיוצא מלפני השליט ואישתביין בנתיה דמר שמואל ואסקינהו לארעא דישראל אוקמן לשבוייניהו מאבראי ועיילי לבי מדרשא דר' חנינא הא אמרה נשביתי וטהורה אני והא אמרה נשביתי וטהורה אני *שרינהו סוף עול אתו שבוייניהו אמר רבי חנינא *בגן דמוריין אינון איגלאי מילתא דבנתיה דמר שמואל הווין אמר ליה רבי חנינא לרב שמן בר אבא פוק איטפל בקרובותיך אמר ליה לרבי חנינא והאיכא עדים במדינת הים השתא מיהת ליתנהו קמן עדים בצד *אסתן ותאסר טעמא דלא אתו עדים הא אתו עדים מיתסרא והאמר אבוה דשמואל כיון שהתירוה לינשא אף על פי שלא נשאת אמר רב אשי עדי טומאה איתמר: מתנ'

דקידושין (דף יג.) גבי ההוא גברא דקדיש בלנעא דכוחלא וימיז רב חסדא וקא משער אי אית בה שוה פרוטה אי לא ומסיק לאו היינו דר' חנינא דלמר עדים בלא אסתן ותאסר וקאלמר אצוי ורנא לא סצירה להו הא דרב חסדא אס הקילו בשצויה נקל בלשאת איש והשתא למאי דמסיק דעדי טומאה איתמר מה לי עדי שצויה מה לי עדי אשת איש *ורש"י פירש שס אס הקילו בשצויה דליסור לאו וקשה לרבינו תם דבשצויה נמי איכא איסור סקילה אס נשאת לכהן שישמש בנה על גבי מונח בשבת ומיהו אית ספרים דגרסי התם אס הקילו בשצויה דמנוולה נפשה בצפי שצויה כו' פירוש ולא סכים כולי האי שנטמאה נקל בלשאת איש דשכיח דידעי אס אית בה שוה פרוטה ובלאו הכי גירסא איכא למימר דלא סכים שהיו עדי טומאה אלב עדים שידעו ששוה פרוטה שכי' *:

אמר'י אוקי אתתא אחזקתה. א"כ מה צורך לאפוכי במאי דתניא מפרשא שפיר גבי נתקדשה ליה תצא דאוקמי' לה אחזקה קמייאת ופגוריה הות וגבי נתגרשה תצא דמוקמינן לה אחזקתה דאי"א הות. ומדלא אוקמהו הכי ש"מ דלא אמרינן תרי ותרי אוקמה אחזקתה. משום דהוי ספק תורה והבא עליה באשם תלוי קאי. תשובה. אילו העידו עדות ברורה. כגון שאמרו אנו היינו כל היום עמכם באותו חצר ולא נתפרדנו מהם כלל ולא יתכן שנתקדשה באותו היום שאילו כך גם אנתנו היינו וראים המעשה. אלא שקר אתם מעידים. אין לומר בכאן תרי ותרי נינהו. שזאת היא

(א) ולפי מנסי' הרי"ן נאן דמיירי שנשאת לאחר מנדיה שאמרו לא רחיש שנתקדשה לק"מ ועי' לעיל (דף כ"ב ע"ב) כגון שנשאת וכו' ודו"ק.

פרק שני כתובות

כג.

מאי' שנא רישא ומאי' שנא סיפא. ואס תאלמר שנא ושנא דרישא אית לן לאוקמה בחזקת פנויה וסיפא בחזקת אשת איש ויש לומר דכרישא אע"ג דאית לן לאוקמה בחזקת פנויה מ"מ תרי ותרי ספיקא דרבנן היא כדמוכח בפרק ד' אחין (יבמות דף לא. ושם) והוה לן למימר תלא מדרבנן וי"מ כיון דלא מפליג בין בלו עדים עד שלא ניסת לבלו עדים משניסת ש"מ דלאו רבי מנחם ברי יוסי היא אלא רבנן א"כ סיפא נמי אמאי תלא הא שמעינן לכו דלאמרי לא תלא:

תרוייהו בפנויה קמסהדי. לא הוה צריך להא דלפי' ליכא אלא ההוא דלמר נתקדשה לא תלא דאין דבר שבערהו פחות משנים אלב תימא אמאי לא תנשא לנחמה דהוה לן לאוקמה אחזקה וי"ל כגון שאנו יודעים שזרק לה קדושין ומספקא לן אי קרוז לו או קרוז לה והני כ' סהדי חד אמר קרוז לו וחד אמר קרוז לה דכיון דודאי זרק לה הקדושין לית לן למימר אוקמה אחזקה להמירה לנחמה אפי' נמי כגון שהיו נרות דולקות ומטות מונעות שהיה עומד לקדש כדלמר בסוף המגרש (גיטין פט.) ועד אחד אומר נתקדשה ועד אחד אומר לא נתקדשה בלחמה שעה: **מאן דמתני דה ארישא ב"ר שבן אסיפא**. וא"ת מנא ליה דלמא אסיפא לא מני קאי דלפי' בלו עדים ואחר כך נשאת לא תלא ולמאי דמפרש צמקמן לא ניסת ניסת ממש אחי שפיר: **אי'ת ליה דרב המנונא**. אע"ג *דרב המנונא איירי בפניו מ"מ לענין ניסת ואח"כ בלו עדים מהני שלא בפניו: **ל"א תצא מהתירה הראשון**. פירוש ותנשא [לנחמה] דלא שייך לזות שפתיס כלל אלב אין לפרש כי ההיא דיבמות דלא תלא משהיתה הראשון לענין דאס נשאת לא תלא אלב לנחמה לא תינשא כדמשמע גבי צנתיא דמר שמואל צמקמן שהמירין *לנחמילה:

באו עדים לא תצא. פירוש לא תלא מהיתה הראשון: **עד האינדא מאן נשריניהו**. פי' דכבר נאסרו: **ורחא איבא עדים במדינת הים**. אין לפרש דלמא איכא עדים צמדינת היס דאס כן תיקשי ליה נמי אמתניתין דקתני נשציתי וטהורה אני נלמנת ואמאי דלמא איכא עדים אלא הכי פירושה הא ילא קול דאיכא עדים צמדינת היס שידעיים שנשצית ומיהו קשה להשצ"ה דהייז סלקא דעמיה הסמא דעדים היינו עדי שצויה דא"כ מה הוה צריך למימר הא איכא עדים צמדינת היס הוה ליה למימר הא איכא עדים קמן דהא איכא בשצוינהו!): **עדאי טומאה איתמר**. והא איכא עדים צמדינת היס דפריך לעיל פירוש והא ילא קול דאיכא התס עדי טומאה כדפירשמי הקשה ר"מ בפרק קמא דר' חנינא דלמר עדים בלא אסתן ותאסר וקאלמר אצוי ורנא לא סצירה להו הא דרב חסדא אס הקילו בשצויה נקל בלשאת איש והשתא למאי דמסיק דעדי טומאה איתמר מה לי עדי שצויה מה לי עדי אשת איש *ורש"י פירש שס אס הקילו בשצויה דליסור לאו וקשה לרבינו תם דבשצויה נמי איכא איסור סקילה אס נשאת לכהן שישמש בנה על גבי מונח בשבת ומיהו אית ספרים דגרסי התם אס הקילו בשצויה דמנוולה נפשה בצפי שצויה כו' פירוש ולא סכים כולי האי שנטמאה נקל בלשאת איש דשכיח דידעי אס אית בה שוה פרוטה ובלאו הכי גירסא איכא למימר דלא סכים שהיו עדי טומאה אלב עדים שידעו ששוה פרוטה שכי' *:

אמר'י אוקי אתתא אחזקתה. א"כ מה צורך לאפוכי במאי דתניא מפרשא שפיר גבי נתקדשה ליה תצא דאוקמי' לה אחזקה קמייאת ופגוריה הות וגבי נתגרשה תצא דמוקמינן לה אחזקתה דאי"א הות. ומדלא אוקמהו הכי ש"מ דלא אמרינן תרי ותרי אוקמה אחזקתה. משום דהוי ספק תורה והבא עליה באשם תלוי קאי. תשובה. אילו העידו עדות ברורה. כגון שאמרו אנו היינו כל היום עמכם באותו חצר ולא נתפרדנו מהם כלל ולא יתכן שנתקדשה באותו היום שאילו כך גם אנתנו היינו וראים המעשה. אלא שקר אתם מעידים. אין לומר בכאן תרי ותרי נינהו. שזאת היא

עין משפט ור מוצה

עא א מיי' פ"ט מהל' אשיות הלכה לא טוש"ע אה"ע סימן מז סעיף ג:

עב ב מיי' שס הלכה ל טוש"ע שס סעיף א:
עג ג מיי' פ"ב מהל' גירושין הלכה ח טוש"ע שס סימן קנב סעיף ד:

עד ד מיי' שס הלכה א טור ש"ע שס סעיף ז:

עה ה מיי' שס הלכה ד טוש"ע שס סימן יז סעיף ב:

עו ו מיי' פ"ח מהל' איסורי ביאה בלכ כג טוש"ע שס ס'י ז סעיף ו:
עז ז מיי' שס הלכה כג טור ש"ע שס סעי' ז:

עח ח ט מיי' שס טור ש"ע שס סעיף ו:

תוספות רי"ד (המשך)
ואחר אומר לא נתגרשה. והלשון מוכיח כן שאומר תרוייהו בא"א קמסהדי. דמשמע שלא חזקהה א"א אלא עד פיהם. ואע"ג דאיהי נמי אמרה א"א הייתי וגורשה אני [מ"מ] כיון שיש עדים (שהיתה [שאומרים] שא"א היתה אינה נאמנת. ועוד שהעד מכחישה ואומר לא נתגרשת. והלכך אם נשאת תצא אבל בודאי אם נשאת תחלה על פיה כשאמרה א"א הייתי וגורשה אני ואח"כ בא העד שאמרה שאומר לא נתגרשה לא תצא. שאין מצינאן אשה כמכלה כע"א כדרכא דאמר אין דבר שבערה פחות מכ'. וכו' הוכי דבגירושין לא מתוקמא אלא באשה הבאה ממזרה"י שאין לה חזקה מה היא ה"נ עדות דקידושין לא מתוקם אלא בבאה ממזרה"י שלא החזקה מה היא. והלשון מוכיח דקאמר תרוייהו בפנויה מסהדי. דמשמע שריננה פנויה אלא על פיהן. אבל אשה העומדת לפניו בחזקת פגוריה. ובא ע"א ואמר נתקדשה בפני פ' ופי' והלכו להן למדינת הים. אע"פ שאין עד אחר שיכחישונו. אינו נאמן לאוסרה עד שיבואו שנים כדרכא דאמר אין דבר שבערה פחות מכ'. ולא תחלה לא תנשא. ר"א אמר לעולם תרי ותרי ואיפוך פי' המזרה ברישא תני תצא. ובסיפא עני לא תצא. כי אומרים ראיהה שנתקדשה וב' אומרים לא ראיהה שנתקדשה ה"ז לא תנשא. פשיטא לא ראינו אינו ראיה. ל"צ דדיירו בחצר א'. מ"ד אי איתא דקדיש קלא אית ליה למילתא קמ"ל דעבידי אינשי דמקדיש בצענא. ואי קשה טעמא דאמר'י לא ראיהה שנתקדשה דלא ראיהה אינה ראיה אבל אי אמרי' (בעיקר) [בבירור] דלא נתקדשה כגון דאמרו האשה או המקדיש הי' עמנו במקום פ' שמעידים שזאת לא תצא לו). ואמאי ובהא ע"ל באשם תלוי קאי. ואי אמרת דר"א קסבר דאפילו בתרי ותרי